

גיליון מיוחד לרגל
יום הזיכרון הזומישי של
מרן הראש"ל
רבן של ישראל
פוסק הדור עט"ר
רבינו עובדיה יוסף זצ"ל

התשל"ט / גיליון 246

אשכול יוסף

חידושים נפלאים בפרשת השבוע ומועדי ישראל

מאת רבי יוסף חי סינן טוב שליט"א נחתה"ס "כרם יוסף"
ראש ישיבת המתמידים "אור התורה" ליוני דפגרא לצעירים מצטיינים ירושלים ת"ו

בברכת מרנן ורבנן מעתיקי השמועה ארזי הלבנון הגאונים רבותינו ראשי הישיבות
הגאון הגדול מוה"ר משה צדקה שליט"א ראש ישיבת "פורת יוסף" והגאון הגדול מוה"ר דוד כהן שליט"א ראש ישיבת "חברון"

הצד ההלכתי של יום פטירתו של מרן פוסק הדור רבינו עובדיה יוסף זצ"ל:

האם ביום זה יש לקיים הילולא ושמחה או שמא צער ואנחה? | תלמידיו וחסידיו של מרן זצ"ל האם חייבים להתענות ביום זה? | מה מצפה מאתנו מרן זצ"ל ביום זה? | ומה נשתנה ל"ג בעומר מג' חשוון? | מאמר הלכתי מרתק!

ברם נראה ליישב, דודאי אף התלמיד נחשב לגוף אחד עם רבו כאב ובנו ואף יותר מכך, וזה גופא מה שאמרו בגמרא שאבידת רבו ופדייתו מבית השבי קודם לאביו, וכן יצא לתרץ בשו"ת דברי יציב (יו"ד סי' רמ"ד) על פי מה שאמרו בספרי (ואתחנן פסקא ל"ד), והובא ברש"י (דברים ו' ז') "ושגנתם לבניך" אלו התלמידים, מצינו בכל מקום שהתלמידים קרויים בנים שנא' אתם לה' אלוקים, ואומר בני הנביאים אשר בבית אל, וכן בחזקיהו שלמד תורה לכל ישראל וקראם בנים שנא' "בני עתה אל תשלו", וכשם שהתלמידים קרויים בנים שנא' "בנים אתם לה' אלוקים" כך הרב קרוי אב שנא' אבי אבי רב ישראל. וכן נפסק ברמב"ם (פ"א ת"ת ה"ב), וסיים: "חזינן מהאמור תוקף ענין התקשרות שבין הרב והתלמיד עד שמעלתו גדולה וחזקה יותר מהתקשרות בן לאביו, ושפיר כתב השל"ה דמנהג טוב להתענות ביום שמת בו רבו, כי חייב בכבודו יותר מכבוד אביו, דזה מורה על התקשרות חזקה שביניהם והוא כחדא ושייך בהם כל העניינים שבין אב ובנו, ואדרבה כיון שהתקשרות עם האב היא רק בחומר, והתקשרות עם הרב היא בנפש ובנשמה, יום היארצייתו שיעקרו בענייני הנפש והנשמה, שייך יותר לגבי רבו מאביו שנותן בו רק הגוף".

והנה הלבוש (או"ח סי' תרפ"ה) כתב טעם נוסף לתענית ביום פטירת אביו לכפרת אביו, ולכאוי' היה מקום לומר דלטעם זה אין להתענות ביום פטירת רבו, מיהו ליתא דכבר כתב להשיב על כך המהר"י מיניץ (סי' ט') שאף שטעם התענית משום כפרה לאביו, הרי גם על רבו אומר הרניי כפרת משכבו, ולכן מתענה ביום פטירת רבו להועיל לו לכפרה. ואדרבה הקב"ה מודקדק עם צדיקים כחוט השערה (יבמות קכ"א):. ונראה דעיקר טעם התענית ביום הפטירה, ליום זיכרון צער ואבלות, כדי לפשפש במועשינו ולשוב בתשובה, וכן כתב התרומת הדשן (ח"א סי' רצ"ג).

ומתוך כל זה יש להסיק שיום פטירת הצדיקים הוא יום צער ולא יום שמחה כמו שהמון העם חושבים את יום פטירת הצדיק להילולא והגיגה, אלא אדרבה אפילו ראוי להתענות ביום פטירת רבו וכאמור, וכן מצינו בטור (או"ח סי' תק"פ) שהביא מבעל הלכות גדולות להתענות ביום פטירת הצדיקים מידי שנה בשנה, והגם שהבית יוסף העיר (שם) שלא ראה מעולם ולא שמע מי שנהג

הנה בגמרא שבועות (כ.). מצינו רמז לתענית ביום הפטירה של אביו (שהובא בשו"ע סי' תקס"ח, ורמ"א יו"ד סי' ת"ב, ומקורו בתשב"ץ סי' תכ"ז בשם מהר"ם מרוטנבורג, ס"ח סי' רל"ב תרי"ח תשי"ב): האומר הרי עלי שלא אוכל בשר כיום שמת בו אביו, כיום שמת בו רבו, וכן דקדק בחי' תורת חיים שם, והביאו הגאון רבי עקיבא איגר בהגהותיו לשו"ע (יו"ד סי' ת"ב) וכתב דלפי זה יהיה גם כן מצוה להתענות יום שמת בו רבו, דבגמרא נקט לדוגמא גם יום פטירת רבו. וכן מבואר בטור (או"ח הלכות תענית סי' תקס"ח) שכתב, אם יש לו יום ידוע להתענות "כגון יום שמת אביו או רבו" ושכח ואכל כזית ישלים תעניתו. וכן אם יש לו יום ידוע להתענות כגון "יום שמת בו אביו או רבו" אין יכול ללוותו כלומר שלא להתענות בו ביום ולפורעו ליום אחר. וכן הביא הדרכי משה (יו"ד סי' ת"ב) מספר הכל בו בשם בעל הלכות שמי שנהג לצום ביום שמת בו חכם או שבאה שמועתו זכור לטוב.

והשל"ה הק' (תענית, ד"ה המנהג) כתב ומנהג יפה להתענות יום שמת בו רבו המובהק יותר מיום שמת בו אביו, כי חייב אדם בכבוד רבו יותר מאביו, כלומר וכיון שראוי להתענות ביום פטירת אביו על אחת כמה וכמה שיש להתענות ביום פטירת רבו, שהרי כבוד רבו חמור יותר מכבוד אביו, דאבידת אביו ואבדת רבו של רבו קודמת, שאביו הביאו לעולם הזה ורבו שלמדו חכמה מביאו לחיי העוה"ב, ואם אביו חכם של אביו קודמת, (ב"מ לג.). וכן היה אביו ורבו בשבי רבו קודם לאביו (הוריות ג.).

ובאליה רבה (או"ח סי' תקס"ח ס"ק ט"ו) הקשה על השל"ה דטעם דתענית אינו משום כבוד אלא משום סכנה שביום זה הורע מזלו (וכ"כ טעם זה בלבוש יו"ד סי' ת"ב סעיף י"ב), ועוד טעם שהאב והבן גוף אחד (כמ"ש טעם זה בס"ח סי' רל"א) כמעשה דרב סעדיה גאון שלקחו עצם המת וטבלו בדם הקזה של הבן ונבלע הדם בעצם, כלומר ולכן ביום פטירת אביו יש לו להצטער בצער אביו, ונראה דכוונתו להקשות מהטעם השני, דלפי הטעם הראשון דריע מזליהו שפיר יש לומר שאף התלמיד צריך להתענות ביום פטירת רבו, דמורה על רוע מזל התלמיד, אולם לטעם שני שהאב והבן גוף אחד, דוקא בכך יש לו להתענות ביום פטירת אביו. אבל התלמיד אינו טעם שיתענה ביום פטירת רבו?

להתענות בהם, היינו שאין לקבוע תענית עליהם לחיוב מידי שנה בשנה, כמו שביאר עט"ר מרן זצ"ל בחזון עובדיה (אבלות ח"א עמ' ת"ק), אבל מכל מקום זהו יום שמעיקר הדין ראוי ונכון להתענות בו, ולכן מנהג חסידים ואנשי מעשה להתענות ביום שבעה באדר שהוא יום פטירת משה רבינו וכמו שהביא בחזון עובדיה (פורים עמ' ל"ב). וכן הדברים מבוארים עוד באר היטב בדברי מרן עט"ר רבינו עובדיה יוסף זצוקל"ה בשו"ת יביע אומר (ח"ג או"ח סי' י"א) שכתב ז"ל, אין לבטל נפילת אפיים בלתי יסודות נכונים בפוסקים, ולא משגיחים על מנהגים גרועים שנוסדו לאחרונה שלא ברצון חכמים, כמו שראיתי נוהגים שלא לומר נפילת אפיים ותחנונים ביום פקודת השנה של גאונים וצדיקים, מפני שחושבין אותו ליו"ט ועושים בו סעודה ושותים לחיים. ומביאים ראיה מהילולא דרשב"י ביום ל"ג לעומר, והלא אין לך יום שלא נפטרו בו מגדולי ישראל מימות הנביאים והתנאים והאמוראים עד עתה, ואם כן אין מציאות לומר נפילת אפיים, ובטלת דין ויודוי ותחנונים לעולם. ועוד הלא כבר האריך בשו"ת שם אריה (או"ח סי' יד) בדברי טעם שאין להביא ראיה כלל מהילולא דרשב"י. ועיין עוד בשו"ת שואל ומשיב (חמישיאה סי' ל"ט). ובשו"ע (סי' תק"ף) מבואר שצריך להתענות בימי פטירתם של צדיקים. ועיין בכף החיים (שם ס"ק כד) שצריך להוסיף בהם בוודוי "גרמנו למיתת הצדיקים". וכן ראיתי להגאון ממונקאטש (בספרו דברי תורה ח"ג סי' פ"ג ובנימוקי או"ח סי' ס"ק"א), שקצף ורגז על מנהג זה שהוא מנהג שטות, ושמביא לידי גיחוק, ושאינו ראיה מל"ג בעומר. ולכן אם נודמן לאחד להתפלל בבהכ"נ של הנוהגים כן, צריך שיאמר נפילת אפיים לבדו. עכ"ד היביע אומר. אתה הראת לדעת שרבינו זצ"ל כפל ושילש בראיות שיום פטירת הצדיקים הוא יום צער ואבילות, שמן הראוי להתענות בו, ולהוסיף בו בוודוי, ושאינו להביא ראיה כלל מהילולא דרשב"י.

וצריך להבין מה נשתנה ל"ג בעומר יום פטירת הרשב"י שהוא יום שמחה והילולא רבה, ולמה אין להביא ראיה מיום פטירת רשב"י שהוא יום משתה ושמחה? ובאמת בשו"ת החתם סופר (יו"ד סי' רל"ג) ערער על מה שנהגו לעשות יום ל"ג בעומר ליום שמחה, והגיד אשר בלבבו ולא נשא פני גדולים וטובים הנוהגים כן, לפי שלא מצא טעם למנהג זה, גם הגאון רבי יוסף שואל נתנוזן זצ"ל בשו"ת שואל ומשיב (חמישיאה סי' ל"ט ציין לעיין בו ביבי"א הנ"ל) כתב שהרי אדרבה במות צדיק וחכם יש להתענות, ואנו מתענין על מיתת צדיקים, ואיך נעשה יום טוב בל"ג בעומר יום מות רבינו הגדול רשב"י ז"ל, ובמות מבחר היצורים משה רבינו ע"ה עושין תענית בו באדר בכל שנה. ומה שהזוהר קרא הילולא דרשב"י, היינו לו שבדאי שמחה לו שהלך למנוחה, אבל אותנו עזב לאנחה. ופשיטא שבימי האר"י ושאר קדושים אשר בארץ לא היו עושים רק לימוד על קברו ותפילות ותחנונים שבמותו וביום זה יתעורר רחמים על ישראל ופשיטא שהבית יוסף וסייעתו לא היו מניחים לעשות יום ל"ג בעומר ליום שמחה, ורק אח"כ נתפשט המנהג וחשבו למנהג קדום, ומתייראים שיענשו ח"ו, ומסיים: "אני ערב להם שאם היו לוקחים אותו ממון שמוצאים למדורות, והיו מפרנסים עניי ארץ ישראל בזה, שיותר היה נחא לרשב"י והנאה לו והנאה לעולם".

ואכן בשו"ת שם אריה (או"ח סי' י"ד שציין אליו ביביע אומר כנ"ל), כתב: "כל ימי תמהתי על זה, שמחה זו מה עושה ביום ל"ג בעומר, ואדרבה הלא מצינו כי ראוי להתענות ביום מיתת הצדיקים כדאיתא בטור (או"ח סי' תק"פ) בשם בעל הלכות גדולות, שבאלו הימים מתענים בהם מן התורה, וכתב שם הבית יוסף שאע"פ שהתענית מתקנת חכמים, קרי להו מן התורה לפי שיש להזהר בהם כמו בשל תורה, ומי לנו גדול מאבות העולם ומשה אהרן ומרים שמתענים ביום פטירתם, ואין שמחים כלל, וידוע שדברי בעל הלכות גדולות הם קבלה שקיבל מהגאונים ומרבנן סבוראי, ואם כי אי אפשר לקבוע תענית ביום ל"ג בעומר כי הוא יום שאין אומרים בו תחנון שבו פסקו תלמידי רבי עקיבא למות כדאיתא בשו"ע (סי' תצ"ג), אבל מה מקום לשמחה גדולה כזאת, ולמה על כל האבות ומשה רבינו ע"ה אהרן ומרים מתענים ומתאבלים ביום מיתתם ואילו ביום מיתת הרשב"י ששים ושמחים. וככה עמדת משתאה משתומם על הדבר שנים רבות, ולא ידעתי פשר הדבר, ואין פותר לי, ומה שאמרו בזוה"ק (באדרא זוטא) על יום פטירת רשב"י 'עולו ואתו ואתכנשו להילולא דרבי שמעון', העולם טועים בפירושו לשון 'הילולא', כי הוא רק לשון הלל ושבח לכבוד המת להספידו ולשבחו, שהרי אדרבה כולם היו בוכים ומתאוננים ביום פטירת רשב"י, ואיך פתאום יקרא ליום פטירתו לשון שמחה!?

והנה בשו"ת שם אריה הוסיף להקשות דאף שפסקו ביום ל"ג בעומר תלמידי ר"ע למות, מה שמחה היא, דאיזו טובה צמח מזה אחר שכולם כבר מתו, והביא שהפרי חדש (סי' תצ"ג סק"ב) תירץ שהשמחה על החמשה התלמידים הנוספים שהעמיד רבי עקיבא, ואלו הם, רשב"י רבי יהודה רבי מאיר רבי יוסי רבי נחמיה שהם לא מתו. ותמה השם אריה דלמה חמותו התלמידים האחרים שלמדו אה"כ מר"ע, ולמה יענשו בעוון הראשונים, ומה שמחה במה שפסקו למות, והביא ראיה מהגמרא בבא בתרא (קכא). שאף בט"ו באב דהוי יום טוב לפי שכלו בו מתי מדבר דאמר מר עד שלא כלו מתי מדבר לא היה דיבור עם משה, ופירש רשב"ם שלכך עשו ימי משתה ושמחה על הדיבור שחזר למשה, ובתוספות שם פירשו שנתבטלה הגזירה ואותם שהיו ראויים למות באותה שנה לא מתו, אבל לולא כן לא שייך לשמוח במה שפסקו למות, כיון שכולם מתו. מיהו בספר אפיקי מים (ספיה"ע עניין ט"ז) כתב לקיים דברי הפרי חדש, דלא הפסקת המיתה היא סיבת השמחה, אלא כיון דימי הספירה הם כימי מועד, כמו שכתב רבינו הרמב"ן (ויקרא כ"ג ט"ז), אם כן כשמתו תלמידי ר"ע נהפך מיום טוב לאבל, וכשפסקו מלמות חזר לעיקר היום טוב שמצד הימים עצמם שהם כחול המועד.

ובשו"ת שם אריה כתב ליישב את תמיהתו של החת"ס הנ"ל, דלדעתו ודאי לא בשנה אחת מתו כל תלמידי ר"ע בין פסח לעצרת, אלא במשך כמה שנים היו תלמידי ר"ע מתים בין פסח לעצרת, וכיון שהיה מגיע יום ל"ג בעומר היו כבר בטוחים מן המיתה כל השנה והיו שמחים, לכן גם עכשיו עושים יום זה ליום שמחה, כי בכל שנה פסקו ביום הזה למות, ואף שאח"כ כולם מתו, מכל מקום בתחילה בכל שנה היה יום זה ליו"ט שבו פסקו מלמות בכל שנה.

עוד כתב ליישב בשו"ת שם אריה (שם) שביום ל"ג בעומר השמחה היא שנעשה לרשב"י נס שניצל מחרב המלכות ומת בידי שמים כדרך כל הארץ, ולא בידי אדם, שהרי נגזר על רשב"י שיהרג וברח וישב במערה י"ב שנה עד שמת הקיסר כנודע (שבת לג.), לכן בחרו יום מיתתו וקבעוהו ליום שמחה ומשתה על הנס שנעשה לו שהצילו השי"ת מחרב המלכות, והאריך ימים ושנים אחר הגזירה עד שמת בידי שמים, ובפרט קבעו השמחה על קברו, כי הרוגי מלכות לא נתנו לקבורה, ולכן מי שזוכה להיות על קברו ביום זה ודאי ראוי לשמוח לזכר הנס שנעשה לו, וקברו מוכיח עליו, ועל קברו יודעים ומכירים בניסו, ואיתא בשו"ע (או"ח סי' רי"ח סעיף ו') דעל נס של רבו צריך לברך.

ומצינו עוד יישובים במה נשתנה יום ל"ג בעומר מכל יום פטירת צדיקים שהוא יום תענית, דהנה כבר מצינו להרמ"ע מפאנו (מאמר מעין גנים ח"ג סדר ספה"ע) שתירץ שגם רבי עקיבא היה בכלל הגזירה שמתו כל תלמידיו, ולכן ביום ל"ג בעומר שבו פסקו מלמות שמחים על שנתבטלה הגזירה על ר"ע. ובערוך השולחן (סי' תצ"ג ס"ז) כתב שהשמחה היא על שביום זה יצא רשב"י מן המערה בה נחבא הוא ובנו י"ג שנים. ובספר שער יששכר (אייר מאמר גל עיני אות כ"ג) ביאר שהשמחה היא על גילוי הסודות והאדרה זוטא על ידי רשב"י וחבריו ביום פטירתו, בשונה מיום פטירת משה רבינו שבו נשתכחו שלושת אלפים הלכות (תמורה טז): על כן מתענים בו. ובשו"ת מים חיים להגר"ח רפפוארט זצ"ל כתב דבכל צדיק יום פטירתו הוא יום צער דאינו מניח צדיק כמותו, משא"כ רשב"י הניח את בנו רבי אלעזר שהיה צדיק כמותו, דאז אין ההעדר קשה כל כך, ולזכר עולם יהיה צדיק וצדקתו עומדת לעד. וי"ל ע"ד. ומרן החיד"א בספרו טוב עין (סי' י"ח) כתב שביום ל"ג בעומר התחיל רשב"י ללמוד תורה עם ארבעת חבריו מפי רבי עקיבא, ולפיכך הוא יום שמחה. ובקף החיים (או"ח סי' תצ"ג) כתב על פי דברי שער הכוונות, שביום ל"ג בעומר נסמך רשב"י עם ארבעת חבריו, לכן הוא יום שמחה. וי"א שהוא יום שמחה לפי שאמר רשב"י שיכול הוא לפטור כל העולם כולו מן הדין (סוכה מה:). הרי לך עשרה ביאורים במהות החילוק בין יום ל"ג בעומר ליום מיתת צדיקים.

והנה כל זה הוא נפק"מ לדין ליום ג' בחשוון, יום פטירת המאור הגדול מורינו ורבינו ועט"ר מרן הראש"ל רבינו עובדיה יוסף זצ"ל אשר זכינו כל בני דורו לדלות ממנו תורה ויראת שמים והנהיגנו ברוב השכל וחכמה, הרביץ תורה לאלפים ורבבות והעמיד תלמידים הרבה, והטביע יראת שמים בדור כולו, הפך דור שלם שתהיה התורה חביבה עליו, שיום פטירתו הוא לא יום הילולא של שמחה בעלמא, אלא אדרבה יום שהיה ראוי להתענות ולהוסיף להתוודות בו על פטירתו של רבינו הגדול ז"ל, שהרי שקולה מיתתן של צדיקים כשריפת בית אלהינו (ר"ה יח:).

ולמעשה מרן עט"ר זצ"ל בספרו חזון עובדיה (אבלות ח"ג עמ' רי"ט) האריך שתענית ביום פטירת אביו, אינה מן הדין אלא מצוה ומנהג וחומרא בעלמא, כדברי המגן אברהם (סי' תקס"ח סק"כ וסי' תכ"ט סק"ה), ובספר שלחן גבוה (יו"ד ס"ס שע"ו) שלדעת מרן השו"ע תענית זו רשות הוא ולא חובה, והוסיף לבאר שיותר ראוי להתחזק ביום זה בלימוד תורה, ולהרבות בצדקה לעמלי תורה, וזמן מה בקריאת תהלים לעילוי נשמת, מאשר לעשות תענית, פן יתבטל מלימודו, כיון שתענית זו אינו אלא חומרא בעלמא, וכמו שכתב השו"ע (סי' תקע"א ס"ב) תלמיד חכם אינו רשאי לישב בתענית, מפני שממעט במלאכת שמים, אלא אם כן כשהציבור מתענין, כדי שלא יפרוש מן הציבור, ומלמדי תינוקות דינם כדן ת"ח, וכתב המג"א שכל מי שתורתו אומנותו נקרא ת"ח גם בזמן הזה. וכן כתב הגאון רבינו יוסף חיים זצ"ל בספרו בן איש חי (כי תצא סעיף כ"ג) וז"ל, מלמד תינוקות אם יש לו תענית של יארצייט לא יתענה, כי בזה הוא ממעט ממלאכת שמים שבידו. והביא עוד משו"ת חמדת שאול (סי' מ"ז) שבודאי לא ניהא לאבותיו של ת"ח שיתענה ביום היארצייט שלהם ויתבטל מלימודו לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא. וכן העידו על המהר"ם שיק שלא התענה ביום היארצייט כדי שלא לבטל מלימוד תורה. ויש להוסיף בזה דבצוואת הגאון רבי עקיבא אגור זצ"ל (אות ח') כתב "ביום שמת בו אביו או אמו לא יתענו רק ילמדו יום ולילה או ישכרו אחרים שילמדו". וראה מה שהארכתי בזה בחיבורי יינא דיוסף (סגולת הזיכרון עמ' ל"ד והלאה).

הילכך הוא הדין ביום פטירת הצדיקים, והוא הדין יום פטירת רבינו הגדול ז"ל ראוי במקום להתענות בו לייחדו להתחזק בלימוד תורה ותפילה ולהרבות בו בצדקות וגמילות חסדים ובעבודת השי"ת, ובפרט שזו היתה דעתו של מרן זצ"ל וזה הוא רצונו ומה שהוא מצפה מאתנו, ומה טוב ומה נעים לעשות ביום זה תענית דיבור, וכמו שכבר כתב הגר"א באיגרתו שמעלת תענית דיבור גדולה יותר מכל תעניות וסיגופים, כלומר אף יותר מתיקוני גלגלי שלג וטבילות קרח, וזה לשונו: "ועד יום מותו צריך האדם להתייסר ולא בתעניות וסיגופים, אלא רק ברסן פיו ובתאוותו, וזוהי התשובה, וזוהי כל פרי העולם הבא, וזה יותר מכל התעניות והסיגופים שבעולם, וכל רגע ורגע שהאדם חוסם פיו וזכה בשבילו לאור הגנוז שאין כל מלאך ובריה יכולים לשער, ובוה יכופר לו כל עוון וניצול משאול תחתית". וכן מצינו למרן החפץ חיים זצ"ל שהביא את דברי הגר"א במשנ"ב (סי' תקע"א סק"ב), וכתב בפירושו שכאשר האדם רוצה להתנדב תענית, טוב יותר שיקבל תענית מן הדיבור ממה שיקבל עליו מן האכילה, כי ממנו לא יהיה לו נזק לא בגופו ולא בנשמתו, ולא ייחלש על ידי זה. ומבוא עוד מהנועם אלימלך שכתב שיום אחד של תענ"ד שווה לאלפי תעניות של אוכל. ועל אחת כמה וכמה כאשר עושה תענית דיבור ביום פטירת גדול וצדיק, שהוא יום מסוגל מאד, וראה עוד מה שכתבתי בזה בחיבורי יינא דיוסף (עמ' נ"ב), וראה עוד בשו"ת יחווה דעת (ח"ד סי' נ"ו) שייעץ לרבינו עיר שחולל בה בית הכנסת שיכריזו על יום תענית דיבור, והביא את דברי הגר"א הנ"ל. וראה עוד באור לציון (ח"ג עמ' ר"פ) שמי שנפלו מידיו תפילין, ואם יתענה הדבר יפריע ללימודו, מוטב שיעשה תענית דיבור במקום תענית הגוף, וכ"כ בשו"ת אז נדברו (ח"ח סי' כ') וכ"כ בשו"ת רבבות אפרים (ח"ו סי' י"ד) בשם הסטייפלר בעלך הקהילות יעקב, וכן מובא בשמו בספר תולדות יעקב שהיה מדבר בהפלגה על מעלת תענית דיבור, והורה לעשות תענ"ד במקום תענית הגוף למי שנפלו תפילין מידיו. וכן כתב בספר אמרי הלכה (ח"ב עמ' קס"ג) בשם הגאון רבי יעקב ישראל פישר זצ"ל ראב"ד העדה החרדית, וע"ע ביניא דיוסף (עמ' נ"ח).

במה תהיה נחמתינו?

חצי עשור ללא הרועה, הקברניט, המנהיג, הפוסק, במה תהיה נחמתינו? אין נחמתנו אלא בתורה, שזו היתה משוש כל חייו, כידוע לכל בר בירב דחד יומא. בליל שבת האחרון לאחר דרשתו של ברא כרעא דאבוה מרן הראש"ל הגאון רבי יצחק יוסף שליט"א התלווה אליו הרה"ג יוסף חי סימן טוב שליט"א מחבר הספרים "כרם על הש"ס, אשר ביקש להבין למה מרן זצ"ל היה מקפיד לעשות חופה וקידושין על כוס אחת עם תיקון הכוס, ולא היה מייחד ב' כוסות לעשות לכתחילה בהידור כדעת מרן השולחן ערוך? הראש"ל פנה להרי"ח סימן טוב, ואמר לו בוא ואגלה לך מה שאמר לי מרן זצ"ל למה היה מקפיד לברך על הכוס בהיותו סנדק, העולם סבורים בשביל הסגולה, אבל זה לא הטעם שאמר לי אבא, אלא בשביל שהיה מתירא מפני ביטול תורה, שנכח לראות שמתעכבים עד שמכבדים מי שיברך על הכוס, ומתעכבים עוד עד שהלה מגיע, לכן היה מברך בעצמו כדי להרוויח רגעים אלו לשקידת התורה, סיים הראש"ל ואמר כנראה זה גם היה טעמו שהנהיג לברך על כוס אחת, וסמך על מה שאחר ברכת אירוסין לפני נישואין מתקנים את הכוס ביין. אם עכשיו היינו יכולים לדבר עם מרן ולשאול אותו, רבינו מה אתה מצפה מאתנו בימים האלה? ללא ספק הוא היה אומר את מה שאמר תמיד, תשבו תלמדו תשקדו בתורה, ובבקשה גם תלמדו בספרי ותעשו לי נחת רוח בשמים. וכיצד נוכל ליהנות מזיו תורתו של מרן זצ"ל בלימוד הישיבתי? את התשובה לכן קיבלנו לפני 15 שנה עת החלה סדרת כרם יוסף כל הש"ס לצאת לאור, הסדרה היחידה על הש"ס בעבר ובהווה שמביא מתורתו של מרן זצ"ל בעוז ובגאון, והיה עולה על שולחנו של מרן, ונתקבלו באהבה ובחיבה בכל עולם התורה, וכמו כן בספרו **אשכול יוסף על התורה על כל פרשיות התורה**, וכן הספר הישיבתי היחיד שיצא לאור על מרן **"שלהבת יוסף ח"** הסובב על פרשיות התורה בכרך אחד, הביאו ברכה לבתיכם!

וכדאי ורצוי אף לעסוק ביום פטירת הצדיק בתורתו, וכמו שכתב רש"י סוף יבמות (קכב.) בשם תשובת הגאונים שאדם גדול שמת היו מתקבצים ת"ח מכל המקומות מידי שנה ובאים עם שאר העם ללמוד על קברו ולהושיב ישיבה שם לכבודו.

הרי שעיקר המעלה היא לעסוק בתורת הצדיק יותר מעל פני להשתטח על קברו, וגם אז יותר מובטח לו שהצדיק ימליץ טוב בעדו, וכמו שכתב בספר חסידים (סי' רכ"ד) שכל האומר דבר שמועה מפי הצדיקים, הם מתפללים עליו שם בעולם האמת ומליצים עליו טובה.

ואיתא בגמרא (ב"ק קיא:) אמר רבא כשאני ימות, יצא רבי אושעיא ללוותי מפני שתירצתי את המשנה כדבריו, ומבואר שהחכם יוצא לקראת מי שעסק ופלפל בתורתו בעת שעולה לעוה"ב. ומצינו עוד בגמרא (ב"ק מז:) שדרשו גבי חזקיהו מלך יהודה "וכבוד עשו לו במותו" (דברי הימים ב' ל"ב) שהושיבו ישיבה על קברו שיעסקו שם התלמידים בתורה, וביאר השיטה מקובצת בשם תשובת הגאון רבי יוסף הלוי אבן מיגש זצ"ל (סי' מ"ז) שלא היה בזה איסור לועג לרש כיון שהיו עושים זאת לכבודו.

ופוק חזי מה שכתב בהקדמת ספר שפת אמת מבן הגאון ר' פייבוש מברעזאן זצ"ל בשמו, שטוב יותר לעיין בתורת הצדיק מלהשתטח על קברו, כי על ידי העיון בתורתו מתדבק יותר בחינת וקדושת והשפעת שורש נשמתו. ובספר מאור עינים (ריש מסכת שבת) כתב, שלימוד דברי הצדיק הוא בחינת השתטחות על קברו.

מי שיברך לאבותינו הקדושים הוא יברך וישמור ויצלנו את ידידנו היקרים והזושובים אוהבי התורה
בר ג'דעון זיסים הי"ו ומר **אהרן זיסים** הי"ו
 אורך ימים ושנות זינים וכבוד אושר ועושר ובריאות
 איתנא ושובע שמונות וכל טוב וכלכל משפ' שיזיו
 ויבורך ידידנו הנעלה כמר **עלובי זיסים** הי"ו
 עין זינים היא למוזיקים בה ותומכיה מאושר
 מוקדש ומוצלח לע"ל הוריהם היקרים:
סאלם אליה בן מסעודה ז"ל זוריה בת גורזיה ע"ה
 ולע"ל אזויהם היקר **זיסים** בן זוריה ז"ל
 ת. ז. צ. ב. ה.

זיתן להשיג את ספרי המזכר:
 אשכול יוסף על התורה (למעלה 1300 עמודים)
 סדרת "כרם יוסף" על הש"ס (6 כרכים):
 1. ב"ק. 2. ב"ב. 3. גיטין. 4. קידושין. 5. סוטה. 6. מגילה.
 "מעדני יוסף" ברית מילה הלכה אגדה ומנהגים
 "שלהבת יוסף זזי" עה"ת בשילוב פרקי זיווק ויר"ש
 "ינא דיוסף" הסגולה לזיכרון
 כרם רבנן, זוכמה ומוסר
 מחיר מיוחד לזיכוי הרבים, לבירורים:
02-5373570 או 054-84-60007/8
 באין מענה נא להשאיר הודעה

לרגל יום הזיכרון של רבינו הגדול זצוקל"ה

הופיע בס"ד ספר הספרים על

מרן רבינו עובדיה יוסף "שלחבת יוסף חי"

שוחררי ואוהבי התורה הביאו ברקה לביתכם!

סובב על כל פרשיות התורה

רעיון מיוחד ולצידו באותו עניין פרק מרתק מחיי רבינו

בין הפרקים: ענוותנותו / מידותיו / זהירותו בכבוד ת"ח / זהירותו בכבוד אשתו / אהבתו לתורה, שקיעותו בתורה / התמדתו בימי בחרותו / בימי מלכותו / גודל עיונו ובקיאותו, / יראתו, מידת האמת שבו / אצילותו / התנזרותו מכסף / בריחתו מכבוד / מלחמתו בבתי משפט, פועלו להיגונן ילדי ישראל / שתדלנותו להקמת עולם התורה בדורנו / פועלו לטהרת ישראל, חכמתו ותבונתו / כח השפעתו / מהפכותיו הרוחניות / הצלחתו בכל מעשיו / ועוד 32 פרקים!

מאות סיפורים, עובדות והנהגות שטרם ידועים... 54 פרקים! 700 עמודים!

י-ם: ספר הספרים צומת בר אילן, יפה נוף צומת בר אילן, הפצת ספרי קודש רח' דוד 1 ש. הבוכרים, בצלאל ספרים, וכן בכניסה למוסיוף

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, אור החיים סנטר מאה שערים, משרד ישיבת "פורת יוסף" גאולה

ב"ב: משפי' שבתאי רח' ר' עקיבא 44 פינת הרב קוק, (מעל סלקום), 03-5796146 (9 באינטרקום) **תל אביב:** משפי' סימן טוב, רח' אלוף משה בריל 22, 077-7812812

ביתר: משפחת סימן טוב, רחוב בן זכאי 7 - 02-5808831 **קרית ספר:** משפי' שחמורוב מסילת יוסף 4 ק"ג, 052-7606856

אשדוד: משפי' כהן רובע ג' רח' האדמו"ר מבעלז 5/25, 052-7191877 **טבריה:** צרכנית הרמב"ם ליד השטיבלך, טבור הארץ 26.

נתניה: משפי' ארביב, הפורצים 10/2, **אשקלון:** "מוריה" רח' העבודה 28 **חול:** בעייגלאיזן

ו וברשתות הספרים: "אור החיים" ו"יפה נוף" בכל רחבי הארץ

מחיר מיוחד לכבוד מרן!

עשרות נקודות מכירה נוספות בכל רחבי הארץ - 054-84-60007/8 או: 02-5373570

מתוך הסכמת הגאון הגדול הראש"ל רבי יצחק יוסף שליט"א:

"החידושים על הפרשיות ראויים לאומרן על שולחן שבת, ויחד עם זאת להזכיר את זכרו של מרן מתוך אותן המערכות שכתב המחבר..."

מתוך הסכמת הגאון הגדול רבי משה צדקה שליט"א, ר"י "פורת יוסף"

"ויש בזה חיזוק גדול, ודבר גדול הוא, ובודאי יש מזה נחת רוח גדולה למרן..."